

Berichtgeving in de *Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant* over de tafelpartij in Berlicum in 1933

[13-10-1933](#)

Provinciaal Nieuws

TAFELPARTIJ TE BERLICUM

Men meldt ons uit Berlicum d.d. 13 Oct:

Donderdag heeft alhier van ongeveer 8 uur tot half tien een ouderwetsche “tafelpartij” van geweldigen omvang plaats gehad.

Bij de familie van G., tegenover den standaardmolen, was het huiselijk leven dikwijls een hel. De moeder en dochter konden het schijnbaar niet goed vinden met den ouden vader van 80 jaar.

Herhaaldelijk werd deze man geslagen en opgesloten door het tweetal van het zwakke geslacht.

De oude man wist eenmaal door uit een raampje te springen van den zolder te ontkomen.

Vele buurtbewoners wisten van deze huiselijke twisten en besloten werd een tafelpartij op touw te zetten.

Donderdagavond is hiermede begonnen en het huis van de familie van G., dat pas nieuw gebouwd is, heeft men zoowat afgebroken. De ruiten zijn alle ingegooid, de blinden zijn totaal vernield. Met groote steigerpalen heeft men de voordeur gerameid, waar niets van overbleef. Een steigerpaal stak men door het raam, dwars door een binnenmuur van de kamer. Overal treft men puin en scherven, terwijl bijna de geheele huisraad is vernield.

Hoe of dat tafelen zoo lang heeft kunnen duren, is ons een raadsel.

Wel waren diverse posten uitgezet om te waarschuwen bij eventueel onraad, doch het onraad verscheen om half tien in den vorm van den gemeenteveldwachter, waarna het feest was afgelopen.

De belangstelling was overweldigend.

Een andere berichtgever, die te Berlicum was, schrijft ons:

Omstreeks 8 uur gisteren-avond blies men in Berlicum reveille voor het “tuefelen”. Onder dit reveille hebben we te verstaan het blazen op lampenglazen en slaan op blikken bussen. Spoedig had zich een menigte verzameld om het huis van de familie G. dat gelegen is op den Middelroodschenweg.

Onder het geroffel trok men om het huis, waarna men overging tot den aanval. Ruitengerinkel drong spoedig tot ons door. Het begin was gemaakt.

Na dit kort begin trok men zich onder het publiek terug, waar men afwachtte naar het resultaat van deze daad.

Spanning onder het publiek, totdat een nieuwe aanval geblazen werd. Als Indianen sloop men op het huis af en spoedig hoorden we de resultaten. Een gejammer der beide vrouwen, welke zich in het huis bevonden, bereikte de menigte.

Gelach steeg uit de massa op. Aangemoedigd door dit duidelijk blijk van goedkeuring, traden de belhamels nog brutaler op. Pannen kwamen naar beneden, luiken werden versplinterd en nog had men zijn wraak niet voldoende gekoeld. Op de beide einden der wegen bevonden zich posten, welke tot taak hadden te waarschuwen als de politie mocht opdagen.

Maar de politie liet anderhalf uur op zich wachten en aangemoedigd door het geschreeuw en getrommel sprong men weer op het huis af. Steeds brutaler werd de houding van de belhamels.

“Het is net Spaansche oorlog” hoorden we mompelen.

Dit bracht de strijders op een nieuw idee. De inneming van den Briel werd nagebootst. En spoedig had men zich voorzien van palen uit een nevenstaand huis, dat in aanbouw is en daar ging het weer.

Deuren werden gerameid, kasten werden omgestooten, lampen werden stukgeslagen, kozijnen werden uit het hele huis gebroken en het was of het geheele huis afgebroken zou worden.

Na anderhalf uur strijd was het blijkbaar mooi geweest, totdat een nieuw idee naar voren geschoven werd. “De pannen kunnen er ook af”.

Gelukkig echter daagde nu de politie op.

“Wat is hier gebeurd?” stelde de veldwachter de vraag. “Gao m’ar kijken”.

De veldwachter ging gewapend met een lantaarn het erf op. Hij belichtte het huis en men zag het resultaat. Het publiek applaudiseerde met een enthousiasme, een betere zaak waardig.

De veldwachter keerde zich om en sprak het publiek als volgt aan: “Het is nu mooi geweest, zou ik zeggen”. “Ik ook”, hoorde men een grappenmaker antwoorden “Het is nu,”vervolgde de veldwachter “afgelopen en dit muisje zal nog een staartje hebben.”

Gemompel onder het publiek. “Nu zou ik maar rustig naar huis gaan.” Het komen van de politie werkte als een emmer koud water, want het publiek droop af.

Direct overtuigden we ons van de schade.

We moesten binnen klimmen over een versplinterde deur, glasscherven knarsten onder onze voeten. Niets, maar dan ook letterlijk niets was gespaard.

“Bevindt zich nog iemand in dit huis?” vroegen we de veldwachter. “We zullen zien.” We traden de woonkamer binnen, althans wat eens woonkamer geweest was, want nu was het een complete ruïne. “Is daar nog iemand?” riep de veldwachter.

“Wie zijn jullie”, hoorden wij vragen uit een kast in de andere kamer.

“De veldwachter”.

“O, o, wat een ellende” riepen de vrouwen, terwijl ze de kast uitkropen. “En det ze ons dè nu motten aandoen, wij, die zoo goed veur voaders gewist zijn”.

“Ja, ja”, antwoordde de veldwachter, “dat weet ik niet, dat zullen jullie zelf het best weten”.

We traden naar buiten en inspecteerden het huis rondom. Het bleek dat één deur nog niet bezweken was. Planken lagen om het huis, als droevige getuige van deze baldadigheid. We meenen dat de schade in de duizend loopt.

De veldwachter vertelde ons, dat hij zulks nog nooit meegemaakt had en hij is nu al 27 jaar in Berlicum. De dorpelingen gingen terug in hun geheugen en wisten ons mee te delen dat het ongeveer 30 jaar geleden is, dat zich zulk een geval heeft voorgedaan.

Op onze vraag of de belhamels gevonden kunnen worden, keek men ons eens wantrouwend aan en antwoordde kort: “Verrade is uitgesloten, want wie den euvelen moed heeft om enkelen te verraden, die kan het ‘tuefelen” bij h’m verwachten”.

Alles speelde zich af in de schemer van een 100-tal meter verwijderde lantaarn. Het huis bevond zich juist op de draai van den weg, zoodat de duisternis bijna volkomen genoemd kon worden.

De menschen stonden rondom het huis op den weg, zoodat we nu en dan enkele schaduwen zagen die een nieuwen aanval ondernamen.

Wanneer men zijn werk verricht had, trad men weer met grooten vrijmoedigheid onder het publiek dat goedkeurend mompelde.

Het was onmogelijk geweest de belhamels op heeterdaad te betrappen, afgezien nog van de posten, want gemakkelijk kan men niet onder het publiek verschuilen en achter het huis kon men de vlucht nemen over een stuk weiland naar de “nieuwe weg”.

16-10-1933

Binnenland

DE TAFELPARTIJ TE BERLICUM

Men meldt ons uit Berlicum:

Naar aanleiding van de j.l. alhier plaats gehad hebbende tafelpartij stelt de politie een streng onderzoek in. Naar we vernemen zijn in verband hiermede reeds Vrijdag j.l. een drietal verdachten naar 's-Hertogenbosch overgebracht.

Zijn wij goed ingelicht, dan zal de volgende maand het echtpaar, waar deze tafelpartij heeft plaats gehad, zijn 50-jarige echtvereniging vieren.

[18-10-1933](#)

Stadsnieuws

HET TAFELEN TE BERLICUM.

Naar men ons mededeelt werden heden voor den heer Officier van Justitie alhier geleid: M.V., 39 jaar, sigarenmaker, P.V., 27 jaar, opperman, M.v.L., 36 jaar, grondwerker, allen te Berlicum, als verdacht van geweld met vereende krachten te Berlicum op 12 October 1933.

Na door den heer Rechter-Commissaris te zijn gehoord werden allen ingesloten in het Huis van Bewaring alhier.

[21-10-1933](#)

Stadsnieuws

HET TAFELEN TE BERLICUM

Naar men ons mededeelt zijn de 3 verdachten die op 17 dezer werden ingesloten als verdacht van het tafelen te Berlicum op 13 dezer bij beschikking der Rechtbank alhier, d.d. 20 October j.l. in vrijheid gesteld.

Volkgericht van het tafelen.

Neen, men doet heusch beter zich geen enkele moeite te geven om nog eenige verontschuldiging te vinden voor het beruchte Brabantsche volksgebruik van het tafelen. Natuurlijk, de folklore is nimmer uitsluitend liefelijk. Zij vangt ook de wilde en ruwe kanten van het volksleven en de volksziel op, evenzeer als de teere en dichterlijke uitingen daarvan. Het gaat er ook niet om, dat in den Brabantschen volksaard alleen de lichte kanten dienen te worden verdedigd en dat de donkere zijden terwille van de deugden van goede trouw en hartelijkheid, die immers zoóveel goed maken, zouden worden verontschuldigd of ontkend. Het is geen recht doen aan ons volkskarakter, indien men tegenover het verwijt, dat het in den grond ruw is, de hartstochtelijke ontkening dier ruwheid plaatst. Men doet recht aan het volkskarakter en aan de liefde voor den volksaard als men die ruwheid toestemt: de volkskracht is evenzeer ten goede als ten kwade gericht. Maar men moet er het Zuiden niet donker om smaden. Geen volksaard blijkt van ondeugden vrij en het getuigt niet van een ruimen blik wanneer men tengevolge van die ondeugden de kernegezonde levenskracht van onzen volksaard niet zou willen zien. De onbillijkheid ligt hierin, dat men de Zuidelijke volksondeugden dubbel zwaar aanrekent vanuit sommige milieu's in het Noorden, waar de criminaliteit en de verwildering evenzeer en ergër hun duistere schaduwen werpen. Zoó dient de zaak te worden gesteld. En na deze vooropstelling mag worden herhaald, dat er in het tafelen niets aardigs, niets kleurigs zit en dat er een primitieve grondtrek van onze volksziel in bloot komt, die ronduit leelijk en karakterloos is.

Het tafelen kan in theorie verklaard worden als een vorm van volksrecht-spraak, van een op middeleeuwsche rechtsvormen gegrond beginsel van volksgericht, dat laakbare handelingen straft en gekrenkte gemeenschapser of openbare ergernissen wrekt. Het klinkt mooi genoeg, maar de practijk is, dat dit volksgericht zelf laakbaar is, de gemeenschapser krenkt en een openbare ergernis beteekent. Het is er mee, als met de kinderachtige practijken van het ontgroenen bij de studentencorpsen. Ook dit heeft theoretische regelen. Regelen die het verheffen tot een beginsel van opvoeding en van vorming: het zijn waarlijk edele deugden en prachtige karakterhoedanigheden, die de student den noviet moet bijbrengen vóór diens opname in de gelederen van het corps. En de woorden, waarin de taak van den student tegenover den noviet omschreven wordt, doen het mooiste veronderstellen. Maar in de practijk komt het ontgroenen psychologisch bezien toch goeddeels hier op neer, dat de student zich amuseert met de vernederings en kwellingen, die de noviet voor hem heeft te ondergaan: een klaarblijkelijk infantilisme, 't sarren dat het grootere kind het kleinere doet, en dat den volwassene, bij wien het overigens gevaarlijk wordt, schijnt bij te kunnen blijven in bepaalde verhoudingen, waar hij voor dit ziekelijke verschijnsel een vergoelijkenden vorm kan vinden. Het ontgroenen moge tot wreedheden leiden, die, zoals bij deze laatste feesten in Delft en Utrecht, eenige zwaar gewonden op transport naar de ziekenhuizen stellen, de ergste kant en gelijk-

tijdig de vornaamste eigenschap ervan is, dat 't zoo dikwijls geest- en karakterloos is. En dat moet karakters vormen!

Het tafelen is een barbaarsch volksgebruik. Ons volk is arm aan humor, ondanks alle verzekeringen van de Brabantsche goedlachsheid. De Brabantsche humor is schraal en droog, als het grootste gedeelte van onzen zandgrond. Zou het tafelen door een gullen volks humor te redden zijn, zooals humor spot een hooger beteekenis geeft, de gulle volks humor, die er uitdrukking in zou moeten vinden, is er niet. De vreugden van het volk worden veeleer in ingetogenheid beleefd; zou gauw er de uitbundigheid aan te pas komt wordt de humor flauw en de vreugde ruw. Hierin ligt het wezensonderscheid tusschen den schralen humor van de Brabantsche Kempen en de gulle humor van het zooveel „vettere” Vlaanderen. Er wordt, zooals bij het Berlicumsche schandaal, getafeld bij handelingen, die het volk als veroordeelingswaardig beschouwt. Er wordt, in de streken der Kempen, getafeld bij een afgesprongen verloving, bij een huwelijk dat om het leeftijdsverschil van het aanstaande paar belachelijk wordt gevonden of bij het hertrouwen van een weduwe of een weduwnaar. Ten eerste wordt altijd ingegrepen in particuliere verhoudingen en aangelegenheden. Men kan zeggen, dat op grond van den Brabantschen goeden trouw de levens in het gemeenschapsverband voor elkander open liggen. Maar dit gewelddadig wrekend optreden is daar een caricature van. En, ten tweede, als de volkswraak door den vroolijken spottenden kant een zekere folkloristische waarde moet krijgen, dan blijft die vroolijkheid hier wel heel verre. Zelden zal men iets karakterloozter, iets laffer en iets wanstaltigers zien dan het resultaat dezer kinderachtige en domme poging tot een zekere gezamenlijke vroolijkheid. Ik moet denken aan den Noord-Hollandschen jongeman in deze omgeving, die het tafelen als een typisch en aardig volksgebruik van nabij wel eens wilde meemaken, en die, met geen draad meer heel aan zijn lijf, zonder schoenen en zonder hoed, doornat en blauwgebeukt terugkwam, met de nuchtere en bleke verzuchting: ik ga nooit meer naar het tafelen kijken. Het hoonend geluid op lampeglazen en ketels verraadt elk gebrek aan fantasie: het is de primitieve lawaai-behoefte van den wilde. De bevulling van het huis van hen, wie het tafelen geldt, zoekt bij voorkeur en met hartstocht naar het allerwalgelijkste en allersmerigste. De vernielingen, die aangericht worden, zijn de vernielingen van een volstrekt misdadig vandalisme. Een catastrophaal of tragisch einde is doorgaans het slot van deze wreedheden, die als volksgebruik telkens en telkens weer opduiken, en waarop bij de ouderwetsche en grondige tafelpartij te Berlicum weer eens ten volle de aandacht is gevallen.

Het gaat om geen bestrijding of verzet. Maar als wij het Brabantsche volkskarakter uit zoo menige liefelijke uiting afleiden tot zijn goede schoone en sterke verschijning, dan zou het weinig zin hebben als wij in idealiseering vervielen en de oogen voor de treurige uitingen sloten, die voor de volkskracht, ook die in den ruwen zin verstaan, een belediging en een hoon zijn.

ANTOON COOLEN.